

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การศึกษาสำหรับชาวเขา เป็นงานที่มีความสำคัญมากที่สุดงานหนึ่งในการพัฒนา และสงเคราะห์ชาวเขา ดังที่ บุพที ชัยภักดิ์ ได้กล่าวในบทความ เรื่อง งานพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาว่า

การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาชาวเขา เพราะถ้าสามารถสอนให้ชาวเขาเรียนรู้อาชีพไทยได้ การพัฒนาคนอื่น ๆ จะง่ายขึ้น กองสงเคราะห์ชาวเขา จึงส่งเสริมให้ชาวเขาเรียนหนังสือโดยการให้การศึกษาแก่เด็กชาวเขา รวมทั้งชาวเขาที่เป็นผู้ใหญ่

ชาวเขา เป็นพวกที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยในสภาพของชนกลุ่มน้อย เป็นเวลานานกว่าร้อยปีมาแล้ว และได้ทวีจำนวนประชากรมากยิ่งขึ้นทุกปี จากการสำรวจของกองสงเคราะห์ชาวเขา สามารถนับจำนวนประชากรได้ทั้งสิ้นประมาณ 353,644 คน ใน 81 อำเภอ 22 จังหวัด แยกเป็นเผ่าใหญ่ ๆ ได้ 6 เผ่า คือ กะเหรี่ยง มั่ว เย้า ลีซอ มูเซอ และอีเกอ ชาวเขาเหล่านี้อาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลคมนาคมเพื่อความสะดวกมีอาชีพทางเกษตรกรรม ทำการเพาะปลูกพืชจำพวกข้าว ข้าวโพด ชา กาแฟ และเลี้ยงชาวเขาโดยทั่วไปมีระดับเศรษฐกิจต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของชาวพื้นราบ ชาวเขาคงครวญหนึ่งมีรายได้ประมาณ 7,931 บาทต่อปี¹ แม้ว่าชาวเขาจะเป็นชนกลุ่มน้อย แต่การดำรงชีวิตของชาวเขาได้ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญ ๆ และบางปัญหาได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติเนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ² ดังต่อไปนี้

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, สถิติวิเคราะห์และแผนภาพสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาของชนต่างวัฒนธรรม, (เอกสารโรเนียว) มีนาคม 2524, หน้า 6

²ร.ท.อ. มนัส ชันรทัตบำรุง, การสงเคราะห์ชาวเขาในภาคเหนือของคำรวจภูธรชายแดน (วิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ. 2508), หน้า 11

1. ชาวเขามีหลายเผ่าพันธุ์ แต่ละเผ่าพันธุ์ยังมีความแตกต่างกันไปในด้านภาษา วัฒนธรรมนิยมและศาสนา ทำให้ชาวเขา และคนไทยมีความรู้สึกแยกออกจากกัน

2. ชาวเขาประกอบอาชีพด้วยการทำไร่เลื่อนลอย ถางป่าทำไร่ และย้ายไปที่อื่นเมื่อคินจึกให้ผลน้อย การทำเช่นนี้ทำให้ป่าไม้ถูกทำลายอย่างมากมาย เป็นการทำลายต้นน้ำลำธาร และกระทบกระเทือนต่อการไหลของน้ำลงสู่ที่ราบสำหรับการเพาะปลูกเบื้องล่าง

3. ชาวเขามางเผ่าทำการปลูกฝิ่นเป็นอาชีพหลัก อันเป็นการขัดกันนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการ เลิกเสฟ และจำหน่ายฝิ่น

4. ชาวเขาไม่ค่อยยอมรับรู้เรื่องเส้นเขตแดนระหว่างประเทศ ชาวเขามางเผ่าจึงมีการเคลื่อนย้ายไปมาอย่างอิสระตามพรมแดนในภาคเหนือของประเทศไทย และประเทศข้างเคียงพฤติกรรมเช่นนี้เป็นอันครายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคอมมิวนิสต์ยังคงคุกคามในภูมิภาคนี้อยู่

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้แก่ชาวเขา เพื่อมุ่งให้เกิดความจงรักภักดีต่อประเทศ และส่งเสริมให้ชาวเขามีการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านความเป็นอยู่ และอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเกษตร

ถึงที่ทราบกันอยู่ว่าสภาพแวดล้อมบนภูเขา ตลอดจนสภาพการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพของชาวเขาแตกต่างไปจากชาวพื้นราบอย่างสิ้นเชิง รูปแบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้มีความเหมาะสมกับสภาพดังกล่าวด้วย จะเป็นไ้ชัดจากนโยบายฉบับปรับปรุงแก้ไขตามมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2516 ของคณะกรรมการชาวเขาในหมวดนโยบาย และการจัดการศึกษาแก่ชาวเขา ดังนี้

การให้การศึกษาแก่ชาวเขา ควรทำเป็นกรณีพิเศษแตกต่างจากโรงเรียนประชาบาลในพื้นที่โดยทั่วไป โดยมีหลักสูตรพิเศษ และครูควรได้รับการอบรมพิเศษเพื่อมุ่งสร้างชาวเขาให้เกิดความจงรักภักดีต่อรัฐบาล ไม่เพียงแต่การอ่านออกเขียนได้แต่อย่างเดียว

อย่างไรก็ดี แม้จะมีการระบอบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการศึกษาที่ควรทำเป็นกรณีพิเศษสำหรับชาวเขา ในนโยบายการจัดการศึกษาแก่ชาวเขามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติไม่มีการดำเนินการที่สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือการจัดการเรียนการสอนแก่ชาวเขาโดยหน่วยงานต่าง ๆ นั้นส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรประถมศึกษาของโรงเรียนพื้นราบซึ่งไม่เหมาะสมกับสภาพของชุมชนภูเขา ยกเว้นโรงเรียนในสังกัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งใช้หลักสูตรแบบเบ็ค เสร็จขั้นพื้นฐานสำหรับชาวเขา¹ นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือปัญหาการขาดเรียนเนื่องจากเวลาส่วนใหญ่ของชาวเขาต้องใช้ในการประกอบอาชีพ เด็กต้องทำหน้าที่เฝ้าบ้าน ดูแลน้องที่เล็กกว่า

ด้วยเหตุนี้จึงเกิดโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ซึ่งใช้ชื่อย่อว่า ศศช. โครงการนี้ดำเนินงานร่วมกันระหว่างกรมการศึกษานอกโรงเรียนและกรมประชาสงเคราะห์ โดยได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากองค์การยูเนสโกผ่านกรมวิเทศสหการ เป็นโครงการทดลองระยะ 5 ปี (เมษายน 2523 - มีนาคม 2528) เพื่อพัฒนาและทดลองรูปแบบการจัดการศึกษา และพัฒนาชุมชนให้ชาวเขา วิธีการที่ทดลองอยู่เป็นลักษณะการศึกษาชุมชน (community Education) โดยจัดตั้ง "ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชน" ขึ้นในหมู่บ้านเป็นที่สำหรับจัด และประสานงานด้านการเรียนการสอนทั้งเด็ก และผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังใช้เป็นห้องสมุด ห้องสมุด ที่พึ่งพิงวิทยุ ที่ประชุมของกรรมการหมู่บ้าน และที่บริการค่านอนามัยแห่งความรู้ด้านการเกษตร "ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชน" แต่ละแห่งเกิดจากการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 - 10 หมู่บ้าน ตามความเหมาะสมของสภาพภูมิศาสตร์ โดยแบ่งเป็นหมู่บ้านหลัก และหมู่บ้านบริวาร หมู่บ้านบริวารจะมีครูประจำอยู่หมู่บ้านละ 1-3 คน ตามจำนวนประชากร ส่วนที่หมู่บ้านหลัก ซึ่งเป็นศูนย์รวมทั้งการบริหาร และดำเนินงาน คำนวณบริหาร ชุมการ วิชาการ จะมีครูนิเทศก์ 1 คน ครูนิเทศก์จะทำหน้าที่คล้าย ๆ ครูใหญ่ คือควบคุมดูแล สนับสนุน แก่ครูหมู่บ้านบริวารซึ่งทำหน้าที่สอน และมีบทบาทในงานพัฒนาชุมชนไปด้วย มีการใช้หลักสูตรจัดการเรียนการสอนมีระบบนิเทศศึกษาคงเดิมอย่างสม่ำเสมอ

หลักสูตรที่ใช้ในการทดลอง เป็นหลักสูตรที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดทำขึ้นโดยอาศัยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรเบ็ค เสร็จขั้นพื้นฐานสำหรับชาวเขาเป็นแนว จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือการให้การศึกษาและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับชีวิต และสังคม โดยมุ่งให้อ่านเขียนภาษาไทย มีทักษะทางคณิตศาสตร์ และมีความรู้ทักษะที่จำเป็นในการปรับปรุงชุมชน และตนเองในส่วนที่จะต้องเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต รวมถึงการรักษาเอกลักษณ์ของเผ่า และคึกคักกับสังคมไทย

¹ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำปาง, โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา, (เอกสารโรเนียว) 2525, หน้า 1

หลักสูตรประถมศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา พุทธศักราช 2524 มีกลุ่มวิชาทักษะ คือ ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ ไม่แตกต่างจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ส่วนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานพื้นฐาน อาชีพนั้นก็นำไปบูรณาการ เป็นกลุ่มวิชาเดียวกัน คือ วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและสังคม และเพิ่มเรื่องที่เป็นข้อหาเขา คือ ประเพณี วัฒนธรรม เอกลักษณะประจำเผ่าของชาวเขา ที่ควรจะรักษาไว้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ส่งเสริมให้มีการปรับให้เข้ากับความสะดวกของสภาพและความต้องการของชุมชนกลุ่มเป้าหมายแต่ละท้องถิ่น โดยเน้นการแสวงหาความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของผู้สอน ผู้เรียน และชุมชนนั้น ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการใช้เทคนิควิธีการเรียนการสอนทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามธรรมชาติของแต่ละชุมชน การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรจึงเปิดโอกาสให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ได้เรียนรู้และมีกิจกรรมร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของชุมชน ซึ่งมีศูนย์รวมอยู่ที่ครอบครัวอันประกอบด้วย เด็ก ผู้ใหญ่ หญิง ชาย ส่วนเนื้อหาสาระและความเข้มในบางหัวข้อ บางเรื่อง อาจแตกต่างกันตามวัย ประสบการณ์และวิถีภาวะของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนจะไม่ยึดชั้นเรียนเป็นหลักเท่านั้นแต่จะใช้สถานที่ที่มีกิจกรรมของชุมชนด้วย เช่น ตามบ้านเรือน ไร่ นา และใช้รูปแบบการเรียนการสอนทั้งรายบุคคล และกลุ่มบุคคล ทั้งนี้โดยยึดหยุ่นตามเงื่อนไขข้อจำกัด และความจำเป็นของผู้เรียน ระยะเวลาเรียนจึงมุ่งถึงเวลาที่ผู้เรียนจะมาพบปะครู ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ตกลงกับครู ผู้ที่จบหลักสูตรจะได้ประกาศนียบัตรประถมศึกษา มีศักดิ์และสิทธิเทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของหลักสูตรพื้นราบ กำหนดเวลาเรียนตลอดหลักสูตรสำหรับเด็ก (อายุ 7-13 ขวบ) ต้องมีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า 6,000 ชั่วโมงสำหรับผู้ใหญ่ (อายุ 14 ปี ขึ้นไป) ต้องมีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า 1,200 ชั่วโมง

การประเมินผลเพื่อตัดสินให้ผู้เรียนจบหลักสูตร เป็นหน้าที่ของครูผู้สอน โดยร่วมมือกับครูนิเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของเขตปฏิบัติการพัฒนาและส่งเสริมชาวเขาและคณะกรรมการหมู่บ้านนั้น ๆ เป็นผู้ร่วมประเมิน

สรุปได้ว่า การดำเนินงานของโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา มีหลักการที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. ชาวบ้านต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อหมู่บ้านของตน โดยครูจะดำเนิน

การอย่างใกล้ชิดกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งจะร่วมมือในการดูแล ทัศนใจให้การศึกษาเป็นไปในทิศทางที่คณะกรรมการเห็นชอบ

2. ครูจะต้องมีบทบาทในการพัฒนาบ้านอนามัย สาธารณสุขมูลฐานการเกษตร ภายนอกเหนือไปจากงานด้านการสอน

3. หลักสูตรต้องเปิดไว้ส่วนหนึ่งให้ชุมชนได้มีส่วนกำหนดเองว่าผู้เรียนต้องการเรียนรู้อะไรที่จะนำมาใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ด้วย

4. สร้างระบบกลุ่ม และระบบนิเทศด้วยตนเอง เป็นการช่วยเหลือกันเองในกลุ่ม มากกว่าการหวังพึ่งการนิเทศจากภายนอก

5. เป็นการศึกษาเพื่อผสมผสานวัฒนธรรมของชาวเขากับสังคมไทย โดยมุ่งรักษา และส่งเสริมเอกลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมชาวเขาแต่ละเผ่า

6. การศึกษากับการพัฒนาต้องควบคู่กันไป ไม่แยกออกจากกัน การศึกษาจะต้อง เชื่อมต่อการพัฒนาทุกรูปแบบ

7. การจัดการศึกษาโดยยึดชุมชนเป็นพื้นฐาน เพื่อให้การศึกษาเป็นประโยชน์ต่อ ชีวิต และสังคมอย่างแท้จริง

8. ครูต้องมีบทบาทในการจัดการศึกษาทั้งเล็ก และผู้ใหญ่ ตามความเหมาะสม ในทุกรูปแบบ ไม่เฉพาะแค่ในชั้นเรียนเท่านั้น

9. ต้องถือว่าชาวบ้านทุกคนในหมู่บ้านเป็นผู้รับบริการทางการศึกษา ไม่ใช่เฉพาะ ผู้เรียนของศูนย์เท่านั้น การใช้ศูนย์การศึกษาในหมู่บ้านต้องเป็นลักษณะ "ศูนย์การศึกษาตลอด ชีวิต" เป็นแหล่งที่ชาวบ้านจะมาศึกษาหาความรู้ กิจกรรมในศูนย์ฯ ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการ เรียนการสอนเท่านั้น แต่จะเป็นกิจกรรมเพื่อชุมชนในทุกด้าน

การดำเนินงานตามโครงการนี้ได้เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2523 และมีผู้ทำการวิจัย เพียงเฉพาะบางจุด เช่น ในเรื่องเกี่ยวกับระบบการนิเทศ แต่ยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการ จัดกิจกรรมทางการศึกษาทั้งหมดของศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ผู้ วิจัยเห็นว่าการศึกษาการ จัดกิจกรรมทางการศึกษาทั้งหมดจะทำให้ทราบผลของการทดลอง รูปแบบการศึกษาคงกล่าวว่ามีประโยชน์ และเหมาะสมกับชาวเขาเพียงใด นอกจากนี้ยัง อาจได้รับข้อมูลที่ เป็นความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากชาวเขา อันจะเป็นประโยชน์ต่อ

โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา และก่อชาวเขาทั้งเผ่ากะเหรี่ยง ทลอจน ถึงชาวเขาเผ่าอื่น ๆ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยสภาพการ จัดกิจกรรมทางการศึกษา สำหรับชาวเขาของโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ความความคิดเห็นของครู นิเทศก์ ครูผู้สอนและนักศึกษาเผ่ากะเหรี่ยง กลุ่มหมู่บ้านแม่สวรรค์น้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุง และส่งเสริมการจัดการ ศึกษาให้แก่ชาวเขาอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการ จัดกิจกรรมทางการ ศึกษาตามโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อ ชุมชนในเขตภูเขาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ จัดกิจกรรมทางการ ศึกษาที่ เป็นจริงระหว่างครูนิเทศก์ ครูผู้สอน และนักศึกษาเผ่ากะเหรี่ยงตามโครงการศูนย์การศึกษา เพื่อชุมชนในเขตภูเขาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามกิจกรรมการศึกษาที่จัดให้ในแต่ละ หมู่บ้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ จัดกิจกรรมทางการ ศึกษาที่ คาดหวังระหว่าง ครูนิเทศก์ ครูผู้สอน และนักศึกษาเผ่ากะเหรี่ยงตามโครงการศูนย์การศึกษา เพื่อชุมชนในเขตภูเขาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามกิจกรรมการศึกษาที่จัดให้ในแต่ละ หมู่บ้าน
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ จัดกิจกรรมทางการ ศึกษาที่ เป็นจริง และที่คาดหวังของ ครูนิเทศก์ ครูผู้สอนและนักศึกษาเผ่ากะเหรี่ยง ตามโครงการ ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามกิจกรรมการศึกษาที่ จัดให้ในแต่ละหมู่บ้าน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้จะศึกษาสภาพการ จัดกิจกรรมทางการ ศึกษาที่เป็นจริง และสภาพ การให้การ ศึกษาตามความคิดเห็นของ ครูนิเทศก์ ครูผู้สอนและนักศึกษาเผ่ากะเหรี่ยงตามโครง- การศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ในกลุ่มหมู่บ้านแม่สวรรค์น้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. กลุ่มตัวอย่างคือ ครูนิเทศก์ ครูผู้สอนและผู้ที่ลงทะเบียนเรียนกับศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชน กลุ่มหมู่บ้านแม่สวรรค์น้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น ครูนิเทศก์ ครูผู้สอนและนักศึกษาเผ่ากะเหรี่ยง ตามโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา กลุ่มหมู่บ้านแม่สวรรค์น้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจกกิจกรรมทางการศึกษาที่เป็นจริง และความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจกกิจกรรมทางการศึกษาที่คาดหวัง ซึ่งแบ่งออกเป็นข้อย่อยดังนี้

ค่านหลักสูตร

ค่านการเรียนการสอน

ค่านสื่อการเรียน

ค่านการวัดและการประเมินผล

ค่านบริการชุมชน และพัฒนาชุมชน

ข้อตกลงเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ และตามความคิดเห็นของตนเอง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึกร หรือวิจารณ์ของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ

สภาพการจกกิจกรรมทางการศึกษาที่เป็นจริง หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่จัดขึ้นโดยศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ตั้งแต่การเรียนการสอน การให้บริการความรู้ต่าง ๆ และกิจกรรมพัฒนาชุมชน

สภาพการจกกิจกรรมทางการศึกษาที่คาดหวัง หมายถึง สภาพการจกการศึกษาตั้งแต่การเรียนการสอน การให้บริการความรู้ต่าง ๆ และกิจกรรมพัฒนาชุมชนที่ต้องการให้เกิดขึ้น โดยศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา กลุ่มหมู่บ้านแม่สวรรค์น้อย

ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา หมายถึง ศูนย์การศึกษาที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านชาวเขาเพื่อเป็นศูนย์การศึกษาตลอดชีวิต เป็นที่ซึ่งชาวบ้านจะมารับบริการทางการศึกษา ไม่เพียงแต่ด้านการเรียนการสอน แต่จะให้บริการความรู้ด้านต่าง ๆ รวมทั้งจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน

ครูนิเทศก์ หมายถึง ครูนิเทศก์ ซึ่งอยู่ประจำหมู่บ้านหลัก ทำหน้าที่คล้าย ๆ กับครูใหญ่ คือมีหน้าที่ ควบคุม ดูแล สนับสนุน และนิเทศครูบ้านบริวาร

ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ผ่านการอบรมในการเป็นครูของโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขาทั้งที่บ้านหลักและบ้านบริวาร โดยเป็นทั้งผู้สอน ผู้ให้คำแนะนำและจัดบริการทางการศึกษาค้นคว้า ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของชาวเขา

นักศึกษา หมายถึง ชาวเขาที่มาใช้บริการทางการศึกษาจากศูนย์ในด้านการเรียนการสอน ห้องสมุก และกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งจัดขึ้นโดยศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา นักศึกษาเหล่านี้มีทั้งเด็ก และผู้ใหญ่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการ จัดบริการทางการศึกษาสำหรับชาวเขา ตามโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขาของศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนกลุ่มหมู่บ้านแม่สวรรค์น้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อทราบความคาดหวังที่มีต่อสภาพการ จัดกิจกรรมทางการศึกษาสำหรับชาวเขาตามโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขาของครูนิเทศก์ ครูผู้สอนและนักศึกษาซึ่งทำการศึกษา ในศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนกลุ่มหมู่บ้านแม่สวรรค์น้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. ผลจากการวิจัย จะเป็นแนวทางสำหรับนำไปใช้ในการปรับปรุง และส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้แก่ชาวเขาอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น